

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Lars-Olof Sarenmark
Tel: 010-698 18 31
lars-olof.sarenmark
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2021-10-28

Ärendenummer
NV-07768-21

Skogsstyrelsen
Bert Krekula
och/eller med e-post
bert.krekula@skogsstyrelsen.se
registrator@skogsstyrelsen.se

Förslag till ändring av Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen (1979:429) (ert dnr 2020/1011)

Naturvårdsverket har getts möjlighet yttra sig över förslag till ändring av Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen (1979:429)

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket avstyrker förslaget i sin nuvarande utformning.

Sammanfattning

Naturvårdsverket bedömer att förslaget till förändringar kan komma att få en betydande negativ påverkan på skogslandskapets funktion för biologisk mångfald. Vi anser att förslaget till ändringar behöver konsekvensutredas på så sätt att effekter på grön infrastruktur och påverkan av ekologisk funktionalitet framgår. Naturvårdsverket ser positivt på att skyddsavståndet för användande av främmande trädslag har utökats från 100 till 200 m från skyddad natur, men anser att det ändå är otillräckligt.

Naturvårdsverket hänvisar till vad vi tidigare anfört i remissomgång ett - yttrande från den 17 juni 2021 (vårt dnr NV-03396-21). Vi föreslår att befintliga geografiska begränsningsregler för contortatall och det befintliga skyddsavståndet till skyddad natur på minst 1 kilometer bibehålls. Vidare föreslår Naturvårdsverket att kilometersgränsen tillämpas överlag vad gäller främmande trädarters användande i närheten av särskilt känsliga landmiljöer, så som dessa definieras i förslaget.

Föreskrifter som meddelas med stöd av skogsvårdslagen ska enligt 4 § skogsvårdslagen vara förenliga med miljöbalkens bestämmelser och inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken eller annan lag. Naturvårdsverket anser att förslaget är otillräckligt

för att möta kraven i 4 § skogsvårdslagen då det inte värnar skyddade områden på det sätt som bestämmelsen föreskriver, bl.a. p.g.a. storleken av de skyddsavstånd som nu föreslås. Det skapar också en otydlighet i förhållande till vad som gäller för markägare som måste följa både skogsvårdslagen och miljöbalken. Miljöbalken gäller parallellt med skogsvårdslagstiftningen.

Synpunkter utifrån konsekvensutredningen.

Konsekvensutredningen s. 34 - Angående riskerna med självföryngring av contortatall:

I den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av som gjordes 1999 analyserades ekologiska konsekvenser av skogsbruk med contortatall. Contortatallen bedömdes enligt MKB:n ha i stort sett likvärdiga möjlighetertill självföryngring som inhemska tall på normal skogsmark. Kottarna är visserligen till stor del serotina, (är slutna och öppnar sig främst vid uppvärmning), men det utgör ingen avgörande begränsning av potentialen för självföryngring. Självföryngring kommer med all sannolikhet att öka medstigande beståndsålder och sker lättast i öppna gröningsbäddar (till exempelbar mineraljord) i beståndsluckor, ibland inne i bestånd, men sällan i fullslutna bestånd.

Med tanke på att contortatall av SLU Artdatabanken år 2018 bedömts vara en starkt invasiv främmande art, med stor påverkan på inhemska arter och naturtyper, anser Naturvårdsverket att det föreligger tillräckligt argument för en fortsatt restriktiv användning som inte innebär risker för biologisk mångfald. Även de främmande träarterna silvergran, sykomorlön, vitgran, vanlig bergtall, silverpoppel och rödek bedöms i samma SLU-studie ha hög till mycket hög risk för effekter på biologisk mångfald.

Invasiva främmande arter utgör en av de fem direkta orsakerna till förlusten av biologisk mångfald¹. Enligt EU:s strategi² behövs förstärkta åtgärder för att minimera och där så är möjligt eliminera introduktion och etablering av invasiva främmande arter.

Konsekvensutredningen s. 61 - Angående 7 kap. 7 a § Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd:

Förslaget till utformning av 7 kap. 7 a § innebär att vissa områden pekas ut där contortatall och även övriga främmande träarter inte ska användas. I paragrafens andra stycke anges en zon om normalt 200 meter intill särskilt känsliga landmiljöer såsom nationalparker, naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområden, Natura 2000-områden och områden som omfattas av naturvårdsavtal

Avståndet 200 meter har valts för att minimera risken för självspredning till särskilt känsliga landmiljöer. Ett avstånd om 100 meter har övervägts men inte bedömts vara tillräckligt. Innebörden av att skyddszonen normalt bör vara 200 meter är att det behöver göras bedömningar i varje enskilt fall för att avgöra vad som är lämpligt. Bedömningen utgår ifrån huvudregeln i 9 § skogsvårdsförordningen som

¹ IPBES (2019), Summary for policymakers, pp. 17-19, B.10-B.14; European Environment Agency (2019), The European environment state and outlook 2020.

² EU Biodiversity Strategy for 2030. COM(2020) 380 final

säger att endast i undantagsfall får främmande trädarter användas som skogsodlingsmaterial.

Naturvårdsverket anser att det allmänna rådet ger utrymme för en mycket vidlyftig tolkning vid ställningstagande i enskilda fall. Om avsikten med skrivningen är att faktiskt hindra föryngring med främmande trädarter inom 200 m från de skyddade områdena bedömer Naturvårdsverket att det är lämpligare att använda ”ska”, för att säkerställa att detta skyddsavstånd aldrig underskrids.

Konsekvensutredningen sid 58 - Angående 9 § skogsvårdsförordningen (1993:1096):

Det är troligt att vissa skogsägare inom de områden där förbud nu gäller mot användning av contortatall kommer att välja denna trädart för att anlägga ny skog om förbudet tas bort. Men utgångspunkten är som tidigare att huvudregeln i 9 § skogsvårdsförordningen om att främmande trädarter endast i undantagsfall får användas gäller. Även certifieringsstandarderna i skogsbruket verkar återhållande.

Skogsstyrelsen för som resonemang i sin konsekvensutredning att 9 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) tillsammans med certifieringen skulle utgöra garantier för en återhållsam contortanvändning. Detta anser Naturvårdsverket är otillräckligt då ordet ”undantagsfall” kan ge utrymme för en vidare tolkning när ingen koppling finns till en övre precis arealgräns. Därutöver utgör certifieringen ett marknadsdrivet frivilligt åtagande som varje markägare självständigt väljer att ansluta sig till.

Konsekvensutredningen sid 25 - Angående 7 § skogsvårdslagen, 8 § skogsvårdsförordningen samt 2 kap. 28 § Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd:

Föreskriften om att vid avverkning spara trädsamlingar och enstaka äldre, grövre träd av inhemska trädslag för att ingå i det nya beståndet när contortatall avses användas vid föryngring skulle kunna vara kvar. Men den skulle i så fall sakna funktion eftersom den täcks in av föreskrifter om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

Att ta bort reglerna om sparande av enstaka äldre och grövre träd och trädsamlingar vid användande av contorta och i stället hänvisa till föreskrifter om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen innebär en väsentlig skärpning av kraven på vilka inhemska träd som behöver sparas i det framtida beståndet. Detta riskerar leda till fler helt trädslagsrena contortabestånd med små möjligheter för inhemska trädberoende arter att etablera sig i.

Förslagets förenlighet med miljöbalken - Angående 4 § skogsvårdslagen

Miljöbalken skall enligt huvudregeln tillämpas parallellt med annan lag som reglerar verksamhet som omfattas av balkens tillämpningsområde. Miljöbalken och skogsvårdslagen gäller därför parallellt (prop 1997/98:90, s 240). I 4 § skogsvårdslagen anges att bestämmelserna i lagen eller föreskrifter som meddelas med stöd av lagen inte ska tillämpas om de strider mot 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken om biotopskydd eller mot föreskrifter meddelade med stöd av 7 eller 8 kap. miljöbalken, alternativt skyddet för Natura 2000 områden i 7 kap. 28 a-29 b §§.

Föreskrifter som meddelas med stöd av skogsvårdslagen ska således enligt bestämmelsen vara förenliga med miljöbalkens bestämmelser och inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken eller annan lag (prop. 1997/98 s 90, s 240). Detta gäller särskilt föreskrifter för biotopskyddsområden, naturreservat, artskydd och Natura 2000-områden.

Naturvårdsverket anser att det aktuella förslaget är otillräckligt för att möta kraven i 4 § skogsvårdslagen då det inte värnar skyddade områden på det sätt som bestämmelsen föreskriver, bl.a. p.g.a. de skyddsavstånd som nu föreslås. Det skapar också en otydlighet i förhållande till vad som gäller i det enskilda fallet. Miljöbalkens regler slutar inte heller att gälla för att Skogsstyrelsens föreskrifter säger något motstridigt. Det som händer är att den enskilde markägaren riskerar att försättas i en situation där det är svårt att få rätt information om vilka regler och krav som gäller för dennes verksamhet.

Enligt förarbetena ska miljöbalkens målparagraf och allmänna hänsynsregler ligga till grund för föreskrifter meddelade med stöd av skogsvårdslagen och med andra ord vara förenliga med 2 kap. miljöbalken. Kravet på bästa lämpliga lokalisering är därför tillämplig för skogsbruksåtgärder, såsom tex. plantering av concortatall. Här ska miljöbalkens regler om skyddade områden få genomslag och vilken skyddsnivå som ska gälla följer av såväl 4 § skogsvårdslagen som 2 kap. 3 §, 2 kap. 6 § och 7-8 kap. miljöbalken. Naturvårdsverket har ovan redogjort för var verket anser att denna skyddsnivå bör ligga.

Beslut om detta yttrande har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter. Vid den slutliga handläggningen har handläggarna Lars-Olof Sarenmark, Henrik Lange och Olle Höjer deltagit. Föredragande enhetschef Anette Andersson. Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Claes Svedlindh.

För Naturvårdsverket

Claes Svedlindh
Avdelningschef Naturavdelningen

Anette Andersson
Enhetschef Landskapsenheten